

Goda råd är inte dyra

– om att undvika onödiga läkemedelskostnader

Läkemedelskostnaderna ökar, främst på grund av att nya medicinskt väl-motiverade men kostsamma läkemedel introduceras. För att skapa utrymme att använda de nya läkemedlen gäller det att undvika alla onödiga kostnader för läkemedel. Nedan listas områden där man med stöd av Skånelistan och andra rekommendationer från Läkemedelsrådet kan se över sin verksamhets läkemedelsförskrivning.

För mer information, se respektive kapitel i Bakgrundsmaterialet till Skånelistan 2026: skane.se/skanelistan

Allmänna råd för en rationell terapi

- Överväg alltid om läkemedel är nödvändigt
- Skriv gärna ut startförpackning
- Skriv inte ut större mängder än vad som beräknas gå åt
- För att undvika onödiga kostnader är det viktigt att respektera Region Skånes avtal för produkter på rekvisition
- När behandling sätts ut ska recept makuleras
- Använd expeditionsintervall vid förskrivning av narkotikaklassade läkemedel
- Vid eventuell restnotering följ denna länk för information samt lämpligt utbytespreparat: <https://vardgivare.skane.se/patientadministration/bestall-produkter-och-tjanster/bestall-lakemedel/restnoterade-lakemedel/>

Avstå från oklar förskrivning

Att multisjuka äldre behandlas med läkemedel trots att indikation för behandling är oklar eller att läkemedel doseras i fel dos är vanligt. Felaktig läkemedelsbehandling innebär förutom lidande för patienterna, också onödiga kostnader för sjukvården. Genom att systematiskt arbeta med bl a läkemedelsgenomgångar kan stora vinster göras. En läkemedelsgenomgång är en metod för analys, uppföljning och omprövning av en individs läkemedelsanvändning, som genomförs enligt ett förutbestämt strukturerat och systematiskt arbetssätt. Det övergripande syftet med att genomföra läkemedelsgenomgångar är att öka kvaliteten och säkerheten i läkemedelsbehandlingen.

Se över gränslinjen mellan receptförskrivning och egenvård

Överväg när receptfria läkemedel ska förskrivas på recept inom läkemedelsförmånen, exempel

- Mjukgörande krämer med mera, till exempel Canoderm, Miniderm Duo, Propyless
- Medel vid torra ögon, till exempel Viscotears, Artelac, Oftagel
- PPI
- Antihistaminer och andra läkemedel vid tillfälliga allergiska besvär
- Kalk och D-vitamin
- Triptaner
- Paracetamol
- Melatonin

Receptförskrivning alt egenvård, övergripande principer/egenvårdshänvisningar.

Barn och ungdomar

Förstoppning

För behandling av barn finns flera makrogol-preparat i så kallade Junior-beredningar (till exempel Movicol Junior). Innehållet i dessa motsvarar ungefär halva mängden av en ordinarie dospåse men smaktillsats skiljer dem åt. Priset för Junior-beredningarna är emellertid betydligt högre per dospåse. Då klinisk erfarenhet talar för att det går utmärkt att behandla barn som använder 2 eller fler dospåsar per doseringstillfälle av Juniorberedning med ordinarie dospåse, är det ett betydligt mer kostnadseffektivt alternativ.

Förkylning

Barn har årligen 6–8 övre luftvägsinfektioner. Detta är ett viktigt led i uppbyggnaden av immunförsvaret. Eftersom även det friska barnet i regel är koloniserat med luftvägspatogener är nasofarynxodling inte till hjälp i diagnostiken. Barn kan ha missfärgad snuva under lång tid utan att behandlingskrävande sinuit behöver misstänkas. Lokala vasokonstriktorer och nässköljning med koksalt och högläge ger symtomlindring men påverkar ej utläkningen. Analgetikabehandling kan ges vid behov. Vid behov kan receptfria näsdroppar med koksaltlösning eller slemhinneavsvällande behandling användas. Slemhinneavsvällande för barn < 1 år saknas på marknaden. Barn i alla åldrar kan behandlas med natriumklorid i form av nässpray/näsdroppar. Från 1 års ålder kan xylometazolin, nässpray, till exempel nasoferm och generika användas. Från 2 års ålder kan man ge oximetazolin, näsdroppar/nässpray. Bör användas maximalt i 10 dagar på grund av risk för läkemedelsinducerad rinit.

Hosta

Evidens saknas för att expektorantia, hostdämpande eller bronkdilaterande läkemedel har effekt vid förkylningshosta eller krupp och bör därför undvikas.

Den vanligaste orsaken till att barn hostar är en förkylning. Hosta kan också bero på exempelvis pseudokrupp eller astma. Evidens saknas för att expektorantia, hostdämpande eller bronkdilaterande läkemedel har effekt vid förkylningshosta eller krupp och bör därför undvikas. Antibiotika har ingen effekt oavsett genes (bakterier, virus eller mykoplasma).

Hosta går oftast över av sig själv även om det kan ta flera veckor. Ge råd att återkomma vid påverkat allmäntillstånd, ökade andningsbesvär eller svårt att få i sig vätska. Långdragen hosta i samband med förkylning kan hos vissa barn

vara orsakad av obstruktiv bronkit/astma och behöver då vidare behandling och utredning. Se:

Astma hos barn - Skånelistan med bakgrundsmaterial - Vårdgivare Skåne.

Vanliga symtom och fynd är spridda liksidiga biljud, färgade upphostningar och lätt obstruktivitet. Hostan är ofta besvärlig och pågår i genomsnitt i tre veckor.

Att ge läkemedel till barn

Se länk: <https://www.1177.se/Skane/undersokning-behandling/behandling-med-lakemedel/rad-om-lakemedel/att-ge-lakemedel-till-barn/>

Endokrina sjukdomar

Typ 2-diabetes

- Följ behandlingsalgoritmen i Skånelistans bakgrundsmaterial.
- Typ 2-diabetes är en progressiv sjukdom och insatt behandling behöver regelbundet kontrolleras och omprövas. Det är också viktigt att utvärdera effekten av olika läkemedel var för sig och att inte fortsätta med läkemedel som inte ger tillräcklig effekt.
- Vid val av tilläggsbehandling mellan SGLT2-hämmare och GLP-1-analog såsom vid obesitas med dysreglerat HbA1C rekommenderas i första hand SGLT2-hämmare då GLP-1-analog innebär påtaglig kostnadsökning utan att vi med säkerhet kan minska risken för patienterna.
- GLP-1-analoger som Ozempic och Trulicity är endast indicerade och subventionerade för behandling av patienter med typ 2-diabetes.
- Välj generiskt sitagliptin framför andra DPP4-hämmare på grund av pris.

Insulin

- Förskriv NPH-insulin i första hand framför långverkande Abasaglar, Lantus, Toujeo eller Tresiba (om ej problem med nattliga hypoglykemier).
- Vid nyinsättning av långverkande insulinanalog, välj Abasaglar/Toujeo i första hand. Byte till Abasaglar/Toujeo kan efter samråd med patienten övervägas hos de som står på annan långverkande insulinanalog.

Förbrukningsartiklar

Förskriv teststickor med förnuft! Enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer bör personer med typ 2-diabetes som inte behandlas med insulin snarare genomföra riktad egenmätning (prioritet 3) vid specifika situationer snarare än systematisk mätning som i nationella riktlinjer har låg prioritet (8). Med specifika situationer avses till exempel förändringar i behandlingen eller vid akut svängande blodsocker.

Respektera aktuella riktlinjer samt aktuella avtal över upphandlade produkter/sortiment samt inköpssätt (rekvisition eller hjälpmedelskort) gällande teststickor, blodglukosmätare, rt CGM/is CGM + tillbehör, insulinpumpar + tillbehör.

<https://vardgivare.skane.se/patientadministration/bestall-produkter-och-tjanster/bestall-lakemedel/avtalade-lakemedel/>

<https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/medicinska-omraden/endokrina-organ-fetma-och-diabetes>

<https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/hjalpmedel/anvisningar-sortiment/diabetes/sortiment/>

Gynekologi

Antikonception:

Mirena och Levosertone hormonspiraler har utökad användningsperiod för indikationen antikonception till 8 år. Det är därmed de hormonspiraler som har längst användningstid vid denna indikation. Gäller både vid byte och nyinsättning.

Hjärt- och kärlsjukdomar

- Vid nyinsättning av NOAK vid förmaksflimmer ska det av ekonomiska skäl övervägas att prioritera dabigatran på grund av patentutgång.
- Överväg byte från övriga NOAK till generiskt dabigatran när detta är lämpligt. Se Information till förskrivare om byte från apixaban (Eliquis) till dabigatran (Pradaxa) vid förmaksflimmer:
<https://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/lakemedel/skanelistans-bakgrundsmaterial/lakemedelsriktlinjer/information-till-forskrivare-om-byte-fran-apixaban-eliquis-till-dabigatran-pradaxa-vid-formaksflimmer.pdf>

Hud- och könssjukdomar

- Tänk på gränslinjen mellan recept och egenvård. Det bör beaktas både att mjukgörande krämer är läkemedel, som därmed skall förskrivas endast då hudsjukdom föreligger och att recepten är personliga.
- Undvik slentrianmässig förskrivning av mjukgörare ex tempore! Priserna för ex tempore-beredningar (till exempel APL) har ökat mycket kraftigt. Med tanke på det breda sortimentet av godkända läkemedel borde det endast i undantagsfall vara befogat att förskriva mjukgörare ex tempore.

Infektionssjukdomar

- Antibiotikaförbrukningen i Skåne ligger nu näst högst i landet med 280 recept/1000 invånare och år i november 2025. Riksgenomsnittet var 258 recept/1000 invånare under samma period.
- För att komma till rätta med den negativa utvecklingen där antibiotikaresistensen ökar beslutade Regionfullmäktige i april 2024 att antibiotikaförskrivningen inom region Skåne inte ska överstiga 250 recept per 1000 invånare och år.
- Undvik onödig antibiotikaförskrivning:
 - Följ otitkonsensus! I normalfallet inte antibiotika vid okomplicerad otit hos barn 1–12 år.
 - Använd centorkriterier vid tonsillit för att undvika överförskrivning av antibiotika. Behandla med penicillin enbart vid positivt strep-A!
 - Undvik kinolonanvändning vid okomplicerad nedre UVI till både män och kvinnor.
- Följ behandlingsriktlinjer enligt STRAMAs app, antibiotikaval Region Skåne och bakgrundsmaterial.
- Välj aldrig alternativa antibiotika för att du tänker att de skulle vara vassare och bättre än de som rekommenderas – risken är enbart att patienten inte blir frisk och att antibiotikaresistensen drivs på i en ogynnsam riktning.

Kognitiva sjukdomar

- Undvik slentrianmässig förskrivning av vitamin B12 utan verifierad brist. Utvärdera behovet vid oklar indikation och sätt eventuellt ut med laborativ uppföljning efter 6 månader.

Lipidrubbnig

- Följ rekommendationer på Skånelistan för blodfettssänkande läkemedel och utnyttja statinernas fulla behandlingspotential det vill säga gå upp i styrka enligt Skånelistans rekommendationer. Komplettera med ezetimib vid behov. Undvik att förskriva fasta kombinationer statin + ezetimib – det är flerfaldigt dyrare än att förskriva varje substans separat.

Lung- och allergisjukdomar

Allergisjukdomar

- Välj vanliga tabletter med desloratadin vid förskrivning av perorala anti-histaminer.
- Munsönderfallande desloratadin endast till barn. Idag är andelen munsönderfallande i vuxenstyrka orimligt stor och genererar onödig kostnad.
- Vid allergisk rinit med måttliga-svåra besvär är kombinationen flutikason/azelastin billigare än mometason/olapatadin.

Astma och KOL

- Glöm inte rökavvänjning hos KOL-patienter, mer effektivt än något läkemedel.
- KOL är enligt WHO den tredje vanligaste dödsorsaken i världen. Rökstopp är den enda åtgärden som har visats kunna påverka sjukdomsförloppet vid KOL.
- Vid nyinsättning av LABA/ICS välj Bufomix. Dessutom rekommenderas aktivt byte till Bufomix hos Symbicort-användare. Prisskillnad 25 %. Informera patienten och instruera om tekniken vid byte.
- Utvärdera och sätt ut KOL-behandling som inte hjälper, beakta inhalationsteknik speciellt hos äldre.
- Avstå från förskrivning av peroralt acetylcystein.
- Tänk på att montelukast inte har indikation vid KOL.

Mag- och tarmsjukdomar

Protonpumpshämmare (PPI)

Undvik slentrianmässig förskrivning av protonpumpshämmare (PPI) då dessa är svåra att sätta ut. Generellt misstänks en stor överanvändning av PPI till patienter som behandlas för länge eller helt saknar indikation för behandling med PPI. Delvis beror detta säkerligen på att behandlingen i sig kan vara svår att avsluta på grund av rebound-fenomen (så kallad hypersekretion av salt-syra). Vid tveksam indikation bör man prova att avsluta behandlingen genom att trappa ut läkemedlet. **OBS!** Vid funktionell dyspepsi rekommenderas icke-farmakologisk behandling i första hand. PPI kan eventuellt provas under två veckor. Vid otillräcklig effekt ska det sättas ut.

PPI-behandling är aktuellt framförallt vid svårare besvär av gastroesofageal reflux alternativt vid konstaterad esofagit. Vid behov av långtidsbehandling ska alltid lägsta möjliga dos eftersträvas. Välj i första hand generiskt omeprazol eftersom kostnaden för generiskt esomeprazol generellt är högre jämfört med generiskt omeprazol. Esomeprazol 20 mg ska inte användas eftersom effekten inte visat sig bättre än med 20 mg omeprazol och det till ett högre pris. Esomeprazol 40 mg är endast aktuellt vid otillräcklig effekt av omeprazol i högdos.

Ulcus

Efter eradikeringsbehandling med okomplicerat duodenalsår behövs ingen vidarebehandling med protonpumpshämmare! Vid ventrikelsår följs eradikeringsbehandling av omeprazol 20 mg x 1 tills läkning är konstaterad med gastroskopi. Vid mycket stora sår kan 20 mg x 2 vara aktuellt. Esomeprazol rekommenderas inte som efterbehandling.

Järnbrist

Vid järnbristanemi är peroralt järn i form av Duroferon förstahandsval. Preparatet ingår inte i förmånen men är det billigaste alternativet även för patienten. Om peroral järnbehandling inte tolereras är intravenös järnbehandling indicerad. Vid kroniska blödningar är intravenös behandling ofta det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet jämfört med blodtransfusion.

Region Skåne har upphandlat Monofer, Xabogard (generika till Ferinject) och Venofer. Dessa läkemedel ska rekvireras för att erhålla rabatt. Observera att ingen rabatt erhålls vid receptförskrivning.

Totalbehovet av järn bör avgöra preparatvalet men flertalet patienter behöver minst 1 g järn. En infusion med högdospreparat bör då ges istället för upprepade lågdosinfusioner för att minska belastningen på mottagningen och undvika upprepade besök i sjukvården för patienten.

För val av upphandlat preparat se avsnittet läkemedelsbehandling vid järnbristanemi i bakgrundsmaterialet.

Se <https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/lakemedel/skanelistan-med-bakgrundsmaterial/mag--och-tarmsjukdomar/anemi/>

Förstoppning

För behandling av barn finns flera makrogol-preparat i så kallade Junior-beredningar (till exempel Movicol Junior). Innehållet i dessa motsvarar ungefär halva mängden av en ordinarie dospåse men smaktillsats skiljer dem åt. Priset för Junior-beredningarna är emellertid betydligt högre per dospåse. Då klinisk erfarenhet talar för att det går utmärkt att behandla barn som använder 2 eller fler dospåsar per doseringstillfälle av Juniorberedning med ordinarie dospåse, är det ett betydligt mer kostnadseffektivt alternativ.

Folsyra

Folsyra ges ofta i för hög dos, 1 tablett á 5 mg per vecka räcker i de allra flesta fall som underhållsbehandling. Det innebär färre tabletter för patienten samt en lägre totalkostnad. 1 mg tablett folsyra kostar lika mycket som en 5 mg tablett.

Munhålets sjukdomar

- Använd antibiotika restriktivt såväl profylaktiskt som terapeutiskt.
- Lokal behandling av labial herpesinfektion med aciklovir, penciklovir eller aciklovir/hydrokortison har endast marginell effekt på läkningstid och utveckling av blåsor till sår. Samtliga ovan nämnda preparat är receptfria men med tanke på den mycket marginella effekten på gruppnivå kan de generellt inte rekommenderas.

- Förebyggande tandvård i form av basprofylax är viktigt. Vid särskilda behov kan tilläggsprofylax, som till exempel salivstimulering och utökad fluoridprofylax, vara indicerat.

Basprofylax

Som basprofylax rekommenderas fluorid tandkräm och tandborstning två minuter två gånger om dagen.

Vuxna

- Använd 2 centimeter fluorid tandkräm varje gång
- El-tandborste ger oftast ett bättre resultat

Barn

- Mängd tandkräm bör motsvara barnets lillfingernagel upp till att barnet säkert kan spotta ut
- Använd tandkräm med åldersanpassat fluoridinnehåll
- Föräldrastöd vid tandborstning upp till 12-årsålder

Nervsystemets sjukdomar

- Vid konstaterat förmaksflimmer i samband med ischemisk stroke eller TIA rekommenderas i första hand dabigatran.
- Överväg byte från övriga NOAK till generiskt dabigatran när detta är lämpligt. Se Information till förskrivare om byte från apixaban (Eliquis) till dabigatran (Pradaxa) vid förmaksflimmer: <https://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/lakemedel/skanelistans-bakgrundsmaterial/lakemedelsriktlinjer/information-till-forskrivare-om-byte-fran-apixaban-eliquis-till-dabigatran-pradaxa-vid-formaksflimmer.pdf>
- Byt inte välfungerande behandling med warfarin till NOAK utan tydlig medicinsk orsak.
- Förskriv aktivt generiskt levetiracetam, lamotrigin, gabapentin och pregabalin oavsett indikation då dessa inte är automatiskt utbytbara på apotek.
- Då restsituationer nu är vanliga, kan det vara en fördel att i ordinationsanvisningen på receptet ange att byte till alternativt generikum går bra för att underlätta hanteringen.
- Om förskrivning av triptan är motiverad vid migrän, välj sumatriptan tablett i första hand på grund av prisskillnad dels mellan substanser och dels mellan beredningsformer (nässpray och injektion kostar upp till 30 gånger mer än tablett sumatriptan)
- Vid migränprofylax är det viktigt att trappa upp dosen och prova flera läkemedelsgrupper, minst två olika läkemedel innan man går på specialistpreparat som botulinumtoxin/CGRP-AK.

Njur- och urinvägssjukdomar

GnRH-agonister

GnRH-agonisterna är likvärdiga ur både effekt- och säkerhetssynpunkt. Camcevi (leuprorelin) rekommenderas på grund av god effekt och fördelaktigt pris. Detta är en långtidsberedning som ges var sjätte månad. Patienter som redan behandlas med leuprorelin kan vid önskemål om glesare injektionsintervall föreslås utbyte till ett mer långverkande preparat. Utbyte mellan preparaten sker inte på apotek.

Överaktiv blåsa (OAB)

Generiskt solifenacin rekommenderas, om läkemedelsbehandling är aktuell. Betmiga (mirabegron) eller Obgensa (virabegron) är andrahandsläkemedel vid OAB, då muskarinreceptorantagonister inte haft önskad effekt, om det finns kontraindikationer eller låg tolerabilitet.

Eftersom biverkningsmönstret för rekommenderade preparat är tämligen påtagligt och effekten tämligen begränsad gör man klokt i att förskriva provförpackning det första uttaget för utvärdering efter 30 dagar.

Postmenopausala kvinnor kan relaterat till östrogenbrist ha symtom både från slemhinnorna lokalt och från urinvägarna i form av överaktiv blåsa och återkommande urinvägsinfektioner. Vid behandling av urogenitala symtom hos denna grupp ska behandling med lokalt östrogen påbörjas innan insättning av annan behandling så som antikolinergika.

Erekttil dysfunktion

Fosfodiesterhämmare (exempelvis Sildenafil) subventioneras inte vid indikationen erektil dysfunktion. För patientens skull är det viktigt att informera om att prissättningen är fri och att läkemedlen därför kan kosta olika mycket på olika apotek.

Symtomgivande benign prostatahyperplasi (BPH)

Observera att det är viktigt vid kombinationsbehandling med alfa-1-adrenoreceptorblockerare (ex alfuzocin) och 5-alfareduktashämmare (ex finasterid) att verkligen prova att sätta ut alfa-1-adrenoreceptorblockerare efter sex månader.

Erytropoesstimulerande läkemedel (ESL)

Vid behandling med ESL följ regionala läkemedelsriktlinjer och välj den billigaste produkten: Riktlinje Erytropoesstimulerande läkemedel

Obesitas

GLP-1-analoger

GLP-1-analoger som Ozempic är endast indicerade och subventionerade för behandling av patienter med typ 2-diabetes. All annan användning, inklusive för viktkontroll, är utanför indikation.

Orlistat

Respektera TLV:s begränsning i förmån för orlistat.

Orlistat ingår i läkemedelsförmånerna för behandling av patienter som lider av diabetes typ 2 och som har ett body mass index (BMI) på minst 28 kg/m² samt för patienter som har ett (BMI) på minst 35 kg/m².

Behandling med orlistat bör avbrytas efter 12 veckor om patienterna inte har lyckats gå ner minst 5 % av den kroppsvikt som uppmättes innan behandlingen påbörjades.

Osteoporos

- För zoledronsyra, denosumab och romosozumab: Eftersom dessa läkemedel ges i vården ska de aldrig förskrivas på recept utan rekvideras. Substanserna är upphandlade i Region Skåne.
- Tänk på att förskriva biosimilar (Movymia, Terrosa, Sonelbay eller Teriparatid Teva) vid behov av behandling med teriparatid. Automatiskt utbyte från original Forsteo görs inte på apotek, utan biosimilar måste aktivt förskrivas.
- Undvik slentrianmässig förskrivning av D-vitamin och kalk utan samtidig behandling med osteoporosläkemedel eller verifierad brist. Utvärdera behovet vid oklar indikation och sätt eventuellt ut.

Psykiatri

Pregabalin

Vid förskrivning av pregabalin (Lyrica) på ångestindikation (GAD) välj generiskt pregabalin. Preparatet är inte automatiskt utbytbar på apotek. Pregabalin bör fortfarande vara ett tredjehandspreparat till utvalda patienter som inte tolererar andra alternativ (SSRI, SNRI) eller vid uttalad terapivikt.

Adhd

Metylfenidat är förstahandsval för barn, ungdomar och vuxna. Lisdexamfetamin är andrahandsval för vuxna.

Se <https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/lakemedel/skanelistan-med-bakgrundsmaterial/psykiatri/adhd--attention-deficit-hyperactivity-disorder/>

Läkemedel vid behandling av beroende

Respektera gällande avtal och använd upphandlade preparat.

Melatonin

Melatonin bör förskrivas i en styrka som innebär att så få tabletter som möjligt behöver tas ut. Respektera TLV:s förmånsbegränsning. Melatonin subventioneras endast till barn och ungdomar 6–17 år med Adhd där sömnhygienåtgärder har varit otillräckliga.

Smärta

- Om gabapentin är aktuellt vid neuropatisk smärta, förskriv generika (ej automatiskt utbytbart på apotek).
- Pregabalin är inget förstahandsmedel vid smärta och den begränsade subventionen ska följas. Glöm inte risken för missbruk.
- Välj pregabalingenerika vid förskrivning och se inmärkning i journalsystem som stöd vid val av generika (ej automatiskt utbytbart på apotek).
- Respektera TLV:s begränsade subvention för Palexia (tapentadol). Palexia subventioneras endast för patienter med svår långvarig smärta som provat, men inte tolererat, oxikodon eller morfin.
- Respektera TLV:s begränsade subvention för Tarqiniq (oxikodon/naloxon). Targiniq (oxikodon/naloxon) subventioneras endast för patienter som redan behandlas med oxikodon och trots pågående laxativ behandling har besvärande förstoppning.

Tobaksberoende

- Att påverka vuxenrökning, det vill säga sekundärprevention, är dokumenterat den mest kostnadseffektiva åtgärden inom sjukvården.
- Rökstopp, också hos äldre personer, innebär en klart reducerad risk för nyinsjuknande i hjärtkärl-, lung- och cancersjukdomar.

Äldre – behandlingsrekommendationer

- Avstå från oklar förskrivning. Att multisjuka äldre behandlas med läkemedel trots att indikation för behandling är oklar eller att läkemedel doseras i fel dos är vanligt.
- Felaktig läkemedelsbehandling innebär förutom lidande för patienterna, också onödiga kostnader för sjukvården.
- Genom att systematiskt arbeta med bl a läkemedelsgenomgångar kan stora vinster göras.

Ögonsjukdomar

- Receptförskrivning av tårsubstitut är endast motiverat för patienter med sjukligt torra ögon eller där det av andra skäl är medicinskt motiverat att substituera tårar.

Öronsjukdomar

- Vid extern otit är rengöring och lokalbehandling hörnpelare i behandlingen.

Biosimilarer rekommenderas för användning inom gastroenterologi, dermatologi och reumatologi

Flera biosimilarer har blivit tillgängliga, de monoklonala antikropparna (infliximab, adalimumab, rituximab, tocilizumab och ustekinumab) samt fusionsproteinet etanercept. De första biosimilarna som blev tillgängliga var för infliximab och etanercept. Därefter följde adalimumab, rituximab, tocilizumab och senast ustekinumab.

Innan introduktionen av biosimilarer för TNF-hämmare låg årskostnaden runt 130 000 kr per patient. Genom introduktionen av biosimilarer har kostnaden kunnat minska med upp till 90 procent.

Sjukvården sparar mycket pengar genom att välja biosimilarer framför originalpreparatet. Flera biosimilartillverkare tar ut högre kostnader för mindre förpackningar och genom att undvika förskrivning av de minsta förpackningarna går det bibehålla en fungerande behandling och samtidigt frigöra resurser.

Den billigaste tillgängliga biosimilaren bör användas i den mest förmånliga förpackningsstorleken. Region Skånes avtal för rekvisitionsläkemedel ska följas.

Se <https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/lakemedel/> för aktuella riktlinjer.

Val av JAK-hämmare inom reumatologi, gastroenterologi och dermatologi

Behandling med JAK-hämmare vid artritsjukdomar

Vid behandling med JAK-hämmare bör hänsyn tas till kostnadseffektivitet och filgotinib eller tofacitinib väljas i första hand vid nyinsättning. I andra hand vid nyinsättning rekommenderas upadacitinib.

Behandling med JAK-hämmare vid ulcerös colit

Av kostnadsskäl rekommenderas filgotinib i första hand vid nyinsättning. Även tofacitinib är ett kostnadseffektivt alternativ, observera dock att kostnaden dubblas vid dosökning.

Behandling med JAK-hämmare vid atopisk dermatit

Vid behandling med den högre dosen upadacitinib (30 mg) blir kostnaden betydligt högre än för abrocitinib eller baricitinib.

Takrolimus – välj generika

Generika för takrolimus depotberedning och kortverkande beredning har funnits tillgängligt under lång tid. Trots detta är det stor prisskillnad mellan original och generika. Bioekvivalensen mellan originalpreparat och generika är identisk.

Depotberedning: Tacforius, som har lägst pris, används i första hand vid behov av takrolimus i depotberedning. Dailiport används i andra hand.

Kortverkande beredning: Adport/Tacni, som har lägst pris, används i första hand vid behov av takrolimus i kortverkande beredning.

När det är aktuellt makuleras recept med kvarvarande uttag. Originalpreparat och generika är inte utbytbara på apotek.

Preparatval vid behandling med takrolimus

Förskrivning av speciallivsmedel

Region Skåne har ersatt apotekshantering av speciallivsmedel i öppenvården med ett produkt- och distributionsavtal. Förskrivning av livsmedel till barn och vuxna ska göras i beställningssystemet Sesam LMN.

”Skånelistan speciallivsmedel – rekommenderade speciallivsmedel” omfattar produkter framtagna för vuxna. Utöver denna lista finns förskrivningsrekommendationer för barnspecifika produkter. Rekommendationerna är fastställda av Läkemedelsrådet och framtagna utifrån bästa möjliga evidens, nutritionell och klinisk nytta, klinisk erfarenhet och kostnadseffektivitet. Genom att följa dessa rekommendationer samt göra förskrivningarna i Sesam LMN bidrar respektive förskrivare till att Region Skånes samlade resurser inom det subventionerade området används så rationellt och kostnadseffektivt som möjligt.

Läs mer här:

<https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/hjalpmedel/anvisningar-sortiment/speciallivsmedel-pump/sortimentet/#194480>

Läkemedelsrådet